

PAPEŽEV OBISK V AMERIKI

Sveti oče Pavel VI. je v ponedeljek, 4. t. m., napravil svoj napovedani obisk Združenim narodom v njihovi palači v New Yorku. To je bil tudi prvi obisk, ki ga je kdaj napravil kak papež na ameriški celini. Zato je razumljivo, da je vzbudil velikansko navdušenje pri ameriških katoličanih, ganotje pa v srcih vseh katoličanov. Ta obisk je eden izmed najočitnejših znakov, kako se skuša živa Cerkev približati sodobnemu svetu in se pozitivno vključiti v današnje svetovno dogajanje, da bi lahko blagodejno in oplemenilno vplivala nanj.

PAPEŽEV NAGOVOR NA LETALIŠČU

Po pristanku na newyorškem letališču Kennedy je papež v nagovoru pozdravil Združene narode in Ameriko ter izrazil zadovoljstvo nad tem, da mu je dana priložnost, da je lahko prispeval v Ameriko in da bo lahko obiskal sedež Združenih narodov. »Tako bomo imeli čast obiskati največjo mednarodno organizacijo,« je dejal. Rekel je tudi, da mu je v največje veselje, da lahko tako proslavi 20. obletnico ustanovitve Združenih narodov in izrazi svoja najboljša voščila za nadaljevanje njihovega dela in za njihov razvoj.

Papež je potem naglasil značilnost vesoljnosti, ki odlikuje tako katoliško Cerkev kot Združene narode. »Želimo tudi čimprej vrniti pozdrav, ki nam ga je izrekla ta velika država v osebi predstavnika svojega predsednika« — je rekel, »ta država, ki je tako svobodna, tako močna, tako delavna in tako polna čudes in v kateri imamo zelo mnogo bratov, sinov in prijateljev v veri in kjer velik narod gradi svojo najmodernejšo civilizacijo na bratstvu vseh občanov.«

Z letališča se je podal papež s svojim spremstvom najprej v katedralo svetega Patricka, ki je bila nabito polna. V njej je imel kratko pridigo, v kateri se je zahvalil ameriškim katoličanom za sprejem, ki mu ga je izkazal newyorški nadškof, kardinal Spellman. Sledil je obisk v bivališču kardinala Spellmana, nakar se je podal sveti oče v hotel Waldorf Astoria, kjer ga je pričakoval predsednik Združenih držav Johnson.

RAZGOVOR Z JOHNSONOM

Njun razgovor je trajal 50 minut. Govorila sta o večjih mednarodnih problemih. Sam predsednik Johnson je ob koncu razgovora izjavil, da sta razpravljala o spopadu med Indijo in Pakistanom, o Dominikanski republiki in o Vietnamu, predvsem pa o svetovnem miru in o pomoči, ki jo lahko nudijo Združeni narodi izmučenim narodom omenjenih dežel in manj razvitemu svetu.

Predsednik Johnson je pri tem naglasil, da je potovanje, ki ga je napravil Sveti oče v Združene države v imenu miru, zgodovinskega pomena.

Johnson se je nato vrnil v Washington, papež pa je imel zvečer govor v Glavnem zboru Združenih narodov.

V Glavnem zboru sta svetega očeta pozdravila glavni tajnik Združenih narodov U Thant in predsednik Glavnega zbora, italijanski zunanji minister Fanfani. Ta je poudaril željo, da bi ta papeževa misija spodbujala narode k čedalje večjemu podpiranju dela za mir in napredek in da naj bi pripravila vse države k boljšemu razpoloženju, da napravijo iz Združenih narodov sredstvo miru. Rekel je tudi, naj bi poslanica svetega očeta spodbudila ustanove Združenih narodov k sprejemanju pravičnih, pravočasnih in učinkovitih sklepov.

Glavni tajnik U Thant pa je rekel, da je Sveti oče prispeval na obisk k Združenim narodom zaradi miru. »Prav mirovna želja me je pred nekaj meseci pripravila do tega, da sem s svetim očetom preučil možnost, da se udeleži ene izmed sej Glavnega zbora« — je rekel U Thant. Dejal je tudi, da je prepričan, da bodo vsi tisti, ki delajo za uresničenje ciljev Združenih narodov, našli v navzočnosti Svetega očeta navdih za nadaljevanje boja in za uresničenje ciljev miru in blaginje za vse človeštvo.

PAPEŽEV GOVOR V GLAVNEM ZBORU ZN

Sveti oče Pavel VI. je imel nato na delegacije, zbrane na Glavnem zboru Združenih narodov, govor, ki je pomenil višek njegovega enodnevnega obiska v New Yorku. Govoril je v francoščini. Dotaknil se je vseh večjih mednarodnih problemov, vendar pa ni šel v podrobnosti, ampak jih je obravnaval kot celoto. V začetku govora je naglasil, da čuti predvsem potrebo, da izrazi svojo globoko hvaležnost glavnemu tajniku Združenih narodov U Thantu, ker ga je povabil, naj obiše Združene narode. Potem je dejal, da kot predstavnik ene najmanjših držav na svetu ni prišel v Združene narode zato, da bi kaj terjal ali načel kako vprašanje, ampak samo z željo, da bi lahko ponižno in z ljubeznijo pomagal, kjer je možno pomagati. Vendar pa je to tudi velik trenutek — je dejal — ker prinaša poslanico na vse človeštvo, v kateri želi predvsem izreči moralno in slovesno priznanje tej najvišji ustanovi. »Ta poslanica izhaja iz naše zgodovinske izkušnje,« je rekel papež, »ker smo izkušeni v človeštvu.« Dejal je, da gledajo vsi narodi v Organizaciji Združenih narodov varovalko sloge in miru. Poudaril je svoje zaupanje v Združene narode in opozoril, da naj bi bili na svetnem področju nekaj takega, kar hoče biti katoliška Cerkev na duhovnem področju, namreč enotni in univerzalni. Pozval je Združene narode, naj spet pokličejo med se tiste, ki so se odtrgali od njih, in da naj preučijo možnost, da bi častno in pošteno

sprejeli v svoj »pakt bratstva« tudi tiste, ki še niso v njem. Povabil jih je, naj bodo v tem velikodušni.

Nato je papež naglasil pomen formule enakosti, ki velja za države članice Združenih narodov, in spregovoril še o glavnem namenu organizacije Združenih narodov, ki je v tem, da odpravi vojno in brani mir. Omenil je prizadevanje Združenih narodov za mednarodno razorožitev, kar je najplemenitejši njihov cilj. »To narodi pričakujejo od vas in to je treba doseči,« je dejal. »Hvaležni bodo, če bodo rešeni težkih bremen oboroževanja in more neprestanega strahu pred vojno.«

Končno je papež pohvalil napore Združenih narodov za gospodarsko zaostale države in končal z opozorilo, da mora temeljiti zgradba moderne civilizacije na duhovnih načelih, ki je ne bodo samo držala, ampak tudi razsvetljevala in poživila. Spomnil je, da nevarnost ne prihaja od napredka ali od znanosti, kajti to dvoje lahko reši mnoge velike probleme, ki težijo človeštvo, če bo pravilno uporabljeno. »Prava nevarnost je v človeku, gospodarju vedno mogočnejših sredstev, ki lahko povzročijo bodisi uničenje ali vedno večje pridobitve,« je opomnil Pavel VI.

Ves Glavni zbor ZN je z veliko pozornostjo poslušal papeževo poslanico in ob zaključku so odposlanci vstali ter dolgo ploskali. Predsednik Fanfani se je papežu zahvalil za njegov govor ter izrazil prepričanje, da bo odmev njegovega poizva za mir še dolgo ostal v dvorani Glavne skupščine.

MANIFESTACIJA NA »YANKEE STADIONU«

Druga velika manifestacija papeževega obiska v New Yorku je bila na »Yankee Stadionu«. Udeležilo se je je nad 90.000 navdušenih vernikov.

Papež je obhajal tam pri oltarju na prostem tiho mašo, najpreprostejšo v katoliški liturgiji. Trajala je približno eno uro. Obhajal jo je v latinščini, verniki pa so mu odgovarjali v angleščini. V skladu z novo liturgijo je papež obhajal mašo obrnjen proti vernikom. Na prsih je imel obešen majhen mikrofona, tako da je njegov glas lahko slišal ves veliki stadion. V svoji pridigi je dejal, da je to dan, ki so ga katoličani stoletja želeli, dan, ko je papež prvič stopil na mlado in slavno ameriško celino. Pozdravil je ameriške katoličane in »tiste krščanske brate, — ki so tu navzoči in ki so ločeni od nas, a vendar združeni z nami v znamenju krsta in vere v Jezusa,« je dejal. Pozdravil je tudi tiste, ki se prištevajo k drugim veram, a ki prav tako želijo častiti vsemogočnega Boga. Med njimi so Abrahamovi potomci, ki jih posebno spoštujemo,« je rekel.

Zadnji papežev javni obisk je veljal vatiškanskemu paviljonu na svetovni razstavi v

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 10. oktobra 1965, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Kralj morja«. Napisal Emilio Salgari, prevod in dramatisacija Desa Kraševca. Drugi del; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 15.30 »Kot leto dolg dan«, radijska drama, napisal Guido Rocca, prevedla Nada Konjedic. Igra RO., režira Jože Peterlin; 18.30 Izbor motivov iz operet »Havajska roža« in »Ptičar«; 20.30 Iz slovenske folklore - Lelja Rehar: »V starih časih: Trta je uobrodila«; 21.00 Veliki orkestri lahke glasbe.

• PONEDELJEK, 11. oktobra 1965, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Liki iz naše preteklosti: »Bratje Leban«, napisal Franc Orožen; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: (1) »Leto 1648 v Evropi in na Slovenskem«; 20.35 Zvoki uglašeni na temo; 21.00 Valentino Fioravanti: »Potujoči virtuoz«, komična opera v dveh dejanjih.

• TOREK, 12. oktobra 1965, ob: 11.45 Sodobni motivi; 12.15 Naš vrt, pripravila Bogdana Černigoj; 15.30 Koncertisti naše dežele; 19.00 Plošče za vas; 21.30 Humoreske preteklega stoletja - Jose Maria De Eca de Queiroz: »Pacheco«; 22.50 Nova glasba - Riccardo Malipiero: Nyktechersia.

• SREDA, 13. oktobra 1965, ob: 11.45 Tržaški motivi; 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravljiva tvi; 12.15 Pomenek s poslušavkami, pripravljiva Marjana Prepeluh; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Slovenska klavirska glasba. Stanko Premrl: Scherzo. Ivan Grbec: Sonatina za klavir. Izvajavca: pianista Gojmir Demšar in Bernarda Slama; 19.15 Antologija Ivana Trinka - Rado Bednarik: (9) »Trinko kot javni delavec«; 21.00 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.40) Iz pesniških gajev - Zora Tavčar: »Ivan Minatti«.

• CETRTEK, 14. oktobra 1965, ob: 11.45 Ansambel Franco Cerri; 12.00 Iz slovenske folklore - Lelja Rehar: »V starih časih: Trta je uobrodila«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravljiva Krasulja Simoniti; 21.00 »Graf Monte-Christo«. Napisal Alexandre Dumas, prevod in dramatisacija Dušan Pertot. Prvi del. Igra RO., režira Jože Peterlin; 22.40 Slovenski solisti.

• PETEK, 15. oktobra 1965, ob: 11.45 Italijanski pevci in ansambli; 12.15 Pomenek s poslušavkami — pripravljiva Marjana Prepeluh; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Opera v očeh libretistov, pripravljiva Dušan Pertot; 19.00 Pevski zbori Furianije-Juljske krajine; 19.15 Zlata žlica, pripravljiva Tone Penko; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 21.50 Zgodovina evropskih ustav - Carlo Ghisalberti: (12) »Zaključne misli«.

• SOBOTA, 16. oktobra 1965, ob: 11.45 Orkestra Erwin Halletz in Michel Legrand; 12.15 Največ, rajšve, najdlje; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 16.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 17.20 Drugi vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 17.30 Širimo obzorja: »Skrivnostna Timava«, napisala Mara Kalan; 19.15 Družinski obzornik. Urednik Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Oktet »Planika« iz Gorice, vodi Fran Valentinčič; 21.00 »Graf Monte-Christo«. Napisal Aleksander Dumas, prevod in dramatisacija Dušan Pertot. Drugi del; 22.00 Vabilo na ples.

TBDENSKI KOLEDARČEK

- 10. oktobra, nedelja: Danijel, Slovenko
- 11. oktobra, ponedeljek: Samo, Nikazij
- 12. oktobra, torek: Maks, Smiljan
- 13. oktobra, sredo: Edvard, Valuk
- 14. oktobra, četrtek: Nedeljko, Borut
- 15. oktobra, petek: Terezija, Gorazd
- 16. oktobra, sobota: Jadviga, Hotimir

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Ponesrečen državni udar v Indoneziji

1. oktobra je bil izveden v indonezijski prestolnici državni udar, ki pa se je ponesrečil. Poveljnik Sukarnove telesne straže, polkovnik Untung, se je začasno polastil oblasti pod izgovorom, da mora »zavarovati najvišje predstavnike države«, češ da jih ogroža zarota generalov. Toda kmalu se je izkazalo, da je le on zarotnik. Vendar se je moral umakniti s svojimi pristavši iz mesta, ki ga zdaj obvladuje neka Sukarnu zvesta divizija. S seboj pa je Untung odpeljal šest ujetih generalov, katere so našli potem ustreljene v nekem jarku, med njimi tudi poveljnika glavnega stana vojske Yanija.

Menijo, da tičijo za poskusom državnega udara filokitajski komunisti, ki pa so porinili naprej Untunga, da bi imeli kritičnik, če bi se stvar ponesrečila, kot se je res zgodilo.

Te dni so poročale agencije, da se sile, ki so ostale zveste predsedniku Sukarnu, še vedno spopadajo z upornimi filokomunističnimi silami, celo v predmestjih Džakarte. General Suharto, ki je dobil od Sukarna naročilo, naj obnovi red in mir, je objavil opozorilo, da bo vojska brezobzirno nastopila proti vsakomur, ki ne bo odložil orožja. General Suharto je tudi izrekel jasne obtožbe proti poveljniku letalstva Dhaniju in ga označil kot krivca za smrt šestih generalov, katere so ubili uporniki polkovnika Untunga. General Dhani je zbežal iz Džakarte skupaj s polkovnikom Untungom in sta baje zbirala čete, na katere sta računala, okrog 130 kilometrov od prestolnice.

Predsednik Sukarno pa je skušal istočasno čimbolj zmanjšati pomen spora med voj-

ske in letalstvom ter je izjavil, da ni imel general Dhani nič opraviti z državnim udarom. Zunanji minister Subandrio, o katerem se je v začetku zdelo, da je naklonjen državnemu udaru, pa se je potem znašel v Džakarti, kjer sodeluje s predsednikom Sukarnom.

Kitajski voditelji so poslali v ponedeljek Sukarnu brzojavko s »čestitkami« in »prisrčnimi voščili za njegovo zdravje«. V brzojavki spodbujajo Sukarna, naj nadaljuje boj proti imperializmu in proti Malaji. Višek ironije ali nesramnosti.

Untungove sile imajo baje za talce šestdeset visokih častnikov oboroženih sil. Ujete jih imajo v obalnem mestu Siliwitang severno od Džakarte.

KRŠENO PREMIRJE

Na indijsko-pakistanski meji se nadaljuje kršenje premirja. V južnem Kašmiru je prišlo celo do spopada med topništvo obeh strani. Pakistanci trdijo, da so uspešno odbili indijsko »ofenzivo«.

Pakistanske oblasti so spet ponovile obtožbo, da počenajajo Indijci okrutnosti, češ da so na nekem sektorju pri Fazilki našli več trupel pakistanskih vojakov, ki so imele roke zvezane na hrbtu. Vojake so baje ustrelili Indijci z brzostrelkami.

Indijski opravnik poslov v komunistični Kitajski, Mehta, je bil poklican v Novi Delhi na posvetovanja. Na indijskem veleposlaništvu v Pekingu nočejo pojasniti, kak pomen ima ta Mehtov odpoklic za kitajsko-indijske odnose.

Položaj v Vietnamu

V Južnem Vietnamu so bili te dni v teku hudi boji okrog prelaza Phu Cu, 40 kilometrov od Saigona kjer je prišlo že prejšnje tedne do krvavih spopadov med vladnimi silami in gverilci. Tudi v teh bojih imata obe strani velike izgube.

Okrog 30 kilometrov od Saigona so ameriški padalci napadli komunistične oddelke in se polastili skladišč orožja in živil. Napade proti komunistom so izvedli tudi z morja ob podpori letal z letalonosilk in raznih vojnih ladij. Ameriška letala so

napadala tudi Severni Vietnam, ne da bi bila naletela na kako reakcijo s strani protiletalske obrambe.

V Saigonu je odkrila policija skladišče bomb sovjetske izdelave. Skrivališče je izdala skupina aretiranih teroristov.

Južnovietnamska vlada je protestirala pri mednarodni kontrolni komisiji, ker se nahajajo v Južnem Vietnamu trije polki redne severnovietnamske vojske.

Ameriški bombniki »B 52«, z otoka Guam so v ponedeljek bombardirali neko področje okrog sto kilometrov severozahodno od Saigona, kjer imajo baje vietkonški gverilci svoje vežbališče.

PAPEŽEV OBISK V AMERIKI

(Nadaljevanje s 1. strani)

New Yorku. Sveti oče se je na kratko ustavil pred Michellangelovim kipom Pietà, nakar je odšel v kapelo v drugem nadstropju, kjer je spregovoril nekaj besed z gosti. Obisk na svetovni razstavi je trajal samo 15 minut, nakar se je papež s sprevedom odpeljal na letališče Kennedy.

Po odletu iz Združenih držav je poslal Sveti oče amerškemu predsedniku Johnsonu radijsko brzojavko, v kateri se mu je zahvalil za prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen, za navdušeno gostoljubnost ameriškega naroda in za njegovo zanimanje za papežovo poslanstvo miru.

Množica pobesnelih potnikov, ki so ostali živi, je s kamenjem in železnimi drogovi ubila nekega 20-letnega belega železničarja, drugega pa hudo ranila.

Papeževa vrnitev v Rim

Papež Pavel VI. je prispel v torek opoldne na letališče Fiumicino, vračajoč se s svojega poslanstva miru na sedežu Združenih narodov v New Yorku. Malo po pristanku letala se je papež vever in s smehljajem na obrazu prikazal pri vratih letala, kjer so ga sprejeli ministrski predsednik Moro in druge državne osebnosti. Takoj je s širokimi blagoslavljaljočimi kretnjami pozdravil množico, ki mu je vzklikala.

Na mali tribuni, postavljeni za častne osebnosti, so bili navzoči med drugimi podpredsednik vlade Nenni, številni ministri in druge osebnosti. Papež se je približal tribuni, s katere je imel kratek nagovor.

V njem je rekel med drugim: »Ko spet stopamo na tla ljubljene Rima, se vzdiguje iz našega srca čustvo hvaležnosti do Gospoda, zaradi dobrega navdiha, ki nam ga je dal, da smo šli na to potovanje, in zaradi uspeha, s katerim ga je kronal.« Papež se je nato zahvalil navzočim civilnim in cerkvenim osebnostim za pozdrav in nadaljeval: »Naše poslanstvo je bilo poslanstvo miru. Naše potovanje ni imelo nobenega drugega namena in nobenega drugega razloga. Bili smo romarji miru. Hoteli smo prinesiti svetu, ki je zastopan in idealno združen v tistem slovesnem zboru, povabilo k miru, kot so ga naznanjali angeli nad revno zibelko učlovečene Besede. Mogli smo dati svojo spodbudo delu in pogajanjem za mir in zagotovilo, da je Cerkev, danes enako kot vedno, z graditelji miru in da spodbuja njihove napore s vojo avtoriteto, s svojo podporo in s svojim blagoslovom. Zdaj na koncu tega poslanstva — je nadaljeval papež — nam je ljubo, da lahko rečemo, da smo gajeni nad pozornostjo, ki so jo posvetili našim ponižnim besedam.«

Papež se je potem s hvaležnimi besedami spomnil tajnika Združenih narodov in posameznih predstavnikov te zaslužne organizacije, pa tudi ameriških katoličanov in vsega ameriškega naroda. »Njihovo navdušenje nam je jasno povedalo, skoraj bi dejali, da v imenu vseh ljubljenih narodov sveta, kakšno hotenje in želja po miru se skrivata v srcih vseh ljudi.

Nadaljevali bomo z delom v prid te sploš-

ne želje po miru, kolikor nam bo le mogoče« — je nadaljeval papež »To je osnovna točka našega programa, to je našega služnja. Bog naj mu zagotovi uspeh, mi pa blagoslavljam vse tiste, ki so z nami na tej težki, a svetli poti« — je končal Pavel VI.

Po nagovoru na letališču se je papež takoj odpeljal v baziliko Svetega Petra, kamor je prispel ob 12.50 in takoj imel nagovor na koncilske očete in na vse narode. V njem je izrazil svojo hvaležnost vsem sinovom katoliške Cerkve zaradi žive udeležbe pri njegovih spodbudah za mir, in vsem ljudem dobre volje za upanje, ki so ga pokazali v njegovo dejanje. Vsem bo skušal zadostiti z vsemi svojimi silami.

V Združene države se je peljal papež z letalom družbe ALITALIA, nazaj pa z ameriškim letalom. Med potjo je poslal radijske pozdrave državnim poglavarjem držav, preko katerih je letel. Tudi po povratku v Vatikan se je z brzojavkami zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je potekalo potovanje zanj tako lepo in uspešno.

Njegovo potovanje je imelo velikanski odmev v svetovnem tisku in tudi komunistični listi so naglasili njegov mirovni pomen.

RADAKRISNAN, JE DOKONČAL SVOJ OBISK V JUGOSLAVIJI

Predsednik indijske republike, Sarvenapalli Radakrišnan je v ponedeljek dokončal svoj petdnevni uradni obisk v Jugoslaviji in odpotoval v Prago. V nedeljo se je podal še na Brione, kjer ga je sprejel predsednik Tito. V zdravici na Brionih je Radakrišnan izjavil, da je prišlo do spopada s Pakistanom »proti volji Indije in da se bo Indija vedno trudila za pravično in častno rešitev spora.«

Predsednik Tito pa je poudaril, da »nima namena dajati nasvetov, ampak da mora reči, da obstajajo v današnjem svetu številni nerešeni problemi in da takih problemov nikakor ni mogoče rešiti z orožjem.«

TERORIZEM NA JUŽNEM TIROLSKEM

V noči od ponedeljka na torek je prišlo v kraju Falzes v Pustriški dolini v Gornjem Poadižju do novega streljanja. Teroristi so izstrelili pet strelov proti karabinjerski vojašnici. Tri kroglice so se zarile v steno zgradbe. Ena izmed krogel pa je rahlo ranila policijskega psa.

Takoj so organizirali pogon v okolici, ki pa je ostal brezuspešen.

Slovenska skupnost za izseljence

Deželna zbornica je pretekle dni obravnavala zakonski predlog o ustanovitvi posebne komisije, ki bi raziskala vprašanje izseljenstva v Furlaniji-Julijski Benečiji. Demokristjani in socialni demokrati so se takoj v začetku razprave postavili proti obravnavi. Češ da spada vprašanje izseljenstva v pristojnost državnih organov in ne deželne uprave. V tem smislu so vložili tudi resolucijo. Nekatero druge skupine, med njimi Slovenska skupnost, so pa menile, naj bi to vprašanje najprej izročili v proučitev pristojni komisiji, kasneje pa bi o njem razpravljala deželna zbornica.

Splošne razprave se je udeležil tudi predstavnik Slovenske skupnosti dr. Škerk, ki je orisal pojav izseljevanja predvsem na Tržaškem in v Beneški Sloveniji. Dejal je, da so se začeli Tržačani pred kakimi desetimi leti izseljevati v prekomorske dežele,

zlasti v Avstralijo. Med njimi je bilo mnogo Slovencev. Za naše mesto je bilo to zelo žalostno, saj ni dotlej poznalo pojava množičnega izseljevanja. Zadnje čase se pa izseljuje mlada visoko kvalificirana delovna sila bodisi v druga mesta v Italiji bodisi v tujino. Običajno se izseljujejo najboljše delovne moči, to je mladina, specializirani delavci, diplomiranci in tehniki.

Pojav izseljenstva je še huje prizadel prebivalstvo Beneške Slovenije. Menijo, da se je v povojnem času izselilo iz Nadiških dolin najmanj 15 tisoč Slovencev. Izseljevanje ljudi iz teh krajev je dovedlo do resnih moralnih, etičnih in etničnih posledic. Leta 1951 je živelo v beneških občinah 2099 otrok do 6. leta starosti, leta 1961 pa jih je bilo samo še 1196. Zadnja leta pa se je to število še bolj skrčilo. Predstavnik Slovenske skupnosti je poudaril, da je treba ugotoviti nujno bližnje in daljne gospodarske, socialne, pravne in druge vzroke in razloge, zaradi katerih so bili prebivalci naših krajev prisiljeni oditi v tujino.

Potrebno je tudi ugotoviti načine, kako olajšati življenje izseljencev v tujini in njihovih družin doma ter jim omogočiti, da bi se vrnili domov. Deželna uprava — je zaključil dr. Škerk — se ne sme izogniti proučevanju vprašanj, ki tako resno in globoko zadevajo naše prebivalstvo. Ob koncu je predstavnik Slovenske skupnosti, izjavil, da bo glasoval za resolucijo, ki se zavzema, naj bi vprašanje izseljenstva proučila pristojna zakonodajna komisija.

Ob koncu razprave je bilo glasovanje o posameznih resolucijah. Resolucija, ki je trdila, da vprašanje izseljenstva ne spada v pristojnost dežele, je prejela 33 glasov. Zanj so glasovali demokristjani, socialni demokrati in liberalci. Resolucija, ki se je zavzemala, naj bi pojav izseljenstva proučila pristojna komisija, je pa dobila 22 glasov. Zanj so se izrekli Slovenska skupnost, socialisti, komunisti in psiupovci.

Proslava v Pekingu

V petek je proslavila ljudska republika Kitajska 16. obletnico svojega obstoja. V Pekingu se je ure in ure dolgo odvijala povorka različnih ljudskih organizacij mimo Mao-tsetunga in drugih veljakov, ki so stali na tribuni pred »Vrati nebeškega miru«. Sprevod, v katerem so našteali nad 700 tisoč oseb, je neprestano vzklikal: »Naj živi naš vodja Mao!« V mimohodu niso nastopile vojaške enote, pač pa padalni oddelki ljudske milice, ki šteje 70 milijonov mož. Korakali so v hitlerjanskem paradnem koraku. Za njimi so vozili alegorične podobe, ki so kazale prerez napredka v industriji in kmetijstvu.

Pekingški župan Peng-tšeng je v govoru ostro napadal »ameriški imperializem, in »sovjetske revizioniste«, ki so pa kljub sporu poslali svoje »prisrčne čestitke« za kitajsko obletnico.

Proslavi je prisostvovalo več kot 4000

tujih diplomatov in gostov, katerim je hotel Mao-tse predvsem prikazati številčno moč kitajskega prebivalstva. To pa zato, ker so se začele pojavljati v demografskih obzornikih kritike na račun kitajskega ljudskega štetja. Kitajcev namreč naj bi ne bilo 750 milijonov, kot se običajno navaja, ampak 450 do 500 milijonov. Vsekakor pa je že tudi to dovolj visoko število.

Letalstvo komunistične Kitajske je baje v torek sestrelilo nad kitajskim celinskim ozemljem ameriško lovsko letalo. Radijska postaja Peking je naznanila v kitajskem jeziku, da je letelo letalo v jati štirih ameriških letal, ki so vdrla v zračni prostor pokrajine Kwangsi na Južnem Kitajskem.

V oddaji, ki so jo prestregli v Tokiu, je bilo tudi rečeno, da so se hitro dvignila lovška letala kitajskega letalstva, da bi odbila ameriška letala, in so pri tem eno sestrelila.

J Tržaškega

Dolina:

Burna razprava v občinskem svetu o naftovodu

Dolinski občinski svet je v sredo, 6. t. m., nadaljeval razpravo o resolucijah, ki so jih v zvezi z razlaščenjem zemljišč v korist gradnje naftovoda predložili predstavniki Slovenske skupnosti in občinski odbor. Zastopnik Slov. skupnosti dr. Tul je obširno obrazložil resoluciji svoje skupine, v katerih se zanika zakonitost razlastitvenih odlokov in se hkrati poudarja, da so cene, ki jih za razlaščena zemljišča ponujata ustanova tržaškega industrijskega pristanišča in naftovodna družba SIOT, odločno prenizka.

Glede razlastitvenih ukrepov je dr. Tul ponovno poudaril, da so se grobo kršili zakonski predpisi, za kar so odgovorne pristojne oblasti, ustanova industrijskega pristanišča in naftovodna družba SIOT. Tega občinski svet ne more zamolčati, kar bi v resnici naredil, če bi sprejel odborovo resolucijo, temveč mora kršenje zakonitosti same in zlasti ravnanje ustanove industrijskega pristanišča ter družbe SIOT odločno obsoditi. Demagogije in zmede, o čemer govori odborova resolucija, se nihče ne poslužuje razen obeh omenjenih ustanov, je dejal dr. Tul.

Resoluciji Slov. skupnosti zato obvezujeta občinski odbor, naj se pri pristojnih ustanovah in organih zavzema, da se vprašanje tako reši, kot zahtevata pravica in zakonitost.

Odborova resolucija pa ne omenja vprašanja zakonitosti temveč obravnava le problem cen, o katerih trdi, da so prenizke. V tej resoluciji so tudi namigi na določene ljudi in kroge, ki naj bi iz strankarskih razlogov med prizadetimi lastniki ustvarjali zmedo in rušili enotnost. Iz razprave in zlasti po županovem nastopu je bilo razvidno, da so bili ti namigi namenjeni predstavnikom Slov. skupnosti, zaradi česar so dr. Tul in drugi svetovavci zahtevali, naj se ta del resolucije črta, če hočejo, da bo resolucija soglasno sprejeta. Ker je večina nasprotovala omenjeni zahtevi in ker župan ni dovolil dr. Tulu, da bi odgovoril na nove očitke ter napade, so svetovalci Slov. skupnosti iz protesta zapustili dvorano. Za odborovo resolucijo so zatem glasovali predstavniki KP, Kršč. demokracije in PSI.

Med razpravo je prišlo tudi do incidenta med dr. Tulom in županom. Ta je namreč med drugim očital zastopniku Slov. skupnosti, da je v tajništvu »ukradel« prepis odborove resolucije. Glede na to vse-

ZBOR ČLANOV BIVŠIH MLADINSKIH DRUŠTEV

Kot smo poročali, bo v soboto, 9. t. m., ob 20.30 na stadionu »Prvi maj« pri Sv. Ivanu zbor članov vseh nekdanjih slovenskih mladinskih društev, ki so delovala po prvi svetovni vojni na Tržaškem. Priložnostni govor bo imel Milko Škrab. Na sporedu so tudi recitacije in nastop mešanega pevskega zbora »Jacobus Gallus«. Zbor se bo zaključil s družabnim večerom. Njegov namen je, da se omogoči snidenje članov nekdanjih delovnih in požitvalnih mladinskih društev in da današnja mladina spozna, v kako težavnih okoliščinah so po prvi svetovni vojni delovali in se udeleževali takratni mladinci.

kakor čudno obtožbo je bila na dr. Tulovo zahtevo izvoljena preiskovalna komisija, ki jo sestavljajo zastopniki vseh skupin.

—0—

Po svoji časnikarski dolžnosti smo skušali strnjeno in objektivno poročati o poteku te vsekakor važne seje občinskega sveta. Vprašanje zasluži seveda večjo pozornost in se bomo zato k njemu povrnili. Danes se hočemo le vprašati, zakaj se socialkomunistična večina dolinskega sveta, kateri so se ob tej priložnosti pridružili tudi demokristjani, tako krčevito brani, da bi proučila ali vsaj upoštevala vprašanje zakonitosti razlastitvenih ukrepov. Ali ni to očitna pomoč ali vsaj potuha obema ustanovama, katerih delovanje tako hudo prizadeva koristi dolinskega prebivalstva?

—

Pred bližnjo gradnjo naftovoda:

O IZPLAČILU ŠKODE IN O SLUŽNOSTNI PRAVICI

Pred dnevi so predstavniki naftovodne družbe SIOT v razgovoru s tržaškimi časnikarji napovedali, da se v najkrajšem času pričnejo na Tržaškem dela za postavitve cevi, po kateri bo tekla nafta iz Trsta na Bavarsko in v Avstrijo. V tej zvezi postane seveda tudi zelo aktualno vprašanje določevanja odškodnine za zemljišča, koder pojde naftovod, in še bolj aktualno pa izplačilo škode, ki jo bodo na prizadetih zemljiščih povzročili med pripravljalnimi deli.

Pogreb mlade žrtve strašne nesreče

Prikupna vasica na sežanskem Krasu — Kreplje — najbrž še ni videla tolikšnega števila ljudi, med katerimi je odločno prevladovala mladina, kot v torek, 5. t. m., ko so položili k večnemu počitku na dutovsko blagoslovljeno njivo 17-letno študentko postojnske gimnazije Slavico Tavčar. Dekle je žal že peto smrtno žrtev hude prometne nesreče, ki se je zgodila v torek, 28. septembra, na cesti Sežana - Senožeče, ko je prikolica nekega avstrijskega tovornjaka dobesedno razparala avtobus, ki vozi na redni progi Nova Gorica - Postojna.

Žokojna Slavica je našla tragično smrt na poti v šolo, v postojnsko gimnazijo, kjer je z uspehom študirala. Umrla je v soboto, 1. t. m., v ljubljanski bolnišnici, kjer so jo zdravniki zaman skušali rešiti najhujšega.

Ko so na njenem rojstnem domu dvignili krsto z mrtvaškega odra, je dutovski pevski zbor ubrano zapel žalostinko. V dolgem sprevedu so nato krsto nesli v domačo cerkvico, kjer sta dutovski župnik Budin in črniški dekan dr. Vetrici opravila krščanski obred za mrtve. Spreved, v katerem so korakali učenci bližnjih šol, dijaki postojnske gimnazije ter nepregledna vrsta pogrebcev, je zatem krenil na pokopališče.

Tu se je od svoje mlade faranke najprej

To, o čemer danes pišemo, zanima predvsem lastnike zemljišč izven dolinske občine, in sicer tista zemljišča, ki ne bodo razlaščena, temveč bo v njihovo breme vknjižena le služnostna pravica naftovoda (servitù di oleodotto).

Kot smo zvedeli, so ponekod funkcionarji naftovodne družbe že začeli obiskovati nekatere lastnike zemljišč in jih vabiti, naj skupno ocenijo škodo, ki je nastala, ko so določevali in zaznamovali traso naftovoda, in naj obenem prisostvujejo popisu vsega, kar raste na zemljiščih, ki pridejo v poštev za naftovod, kot tudi popisu in klasifikaciji zemljišča samega.

Da so prizadeti lastniki natančno obveščeni, pojasnjujemo, da takšna vabila lahko sprejmejo, smejo pa jih tudi odkloniti. V zadnjem primeru tehniki in izvedenci naftovoda seveda nimajo vstopa na zasebna zemljišča.

Lastniki ne morejo braniti vstopa na svoja zemljišča samo v enem primeru, in sicer, če jim je župan uradno sporočil (notificiral po sodnem oficialu), katere osebe, so pooblaščenec, da izvedejo že omenjeni popis, in v katerih dneh se bo to izvršilo. Vsemu temu delu pa sme prisostvovati županov pooblaščenec. Takšen je uradni postopek, ki ga predpisuje poseben prefektov odlok, izdan v letošnjem februarju.

Po naših informacijah se družba SIOT doslej še ni poslužila uradnega postopka, temveč le skušala s pomočjo zasebnih razgovorov in pogajanj doseči svoj cilj. Slišali pa smo, da bo v nekaterih občinah, n. pr. v devinsko-nabrežinski, družba upoštevala omenjeni postopek, se pravi zaprosila župane, naj uradno obvestijo prizadete posestnike in tudi sporazumno z župani določila dneve popisovanja. Ko bo to delo zaključeno, se bodo začela med posameznimi lastniki ali njih pooblaščenec ter med predstavniki družbe pogajanja o izplačilu škode in o višini odškodnine za služnostno pravico.

poslovil domači župnik Budin, ki je poudaril, kako je župnija zgubila pridno in vzorno krščansko dekle, katere smrt vsi upravičeno obžalujejo. Poudaril je nadalje pomen krščanske smrti in krščanske vere, ki edina more pomagati, da človek lahko prenese tudi najhujše udarce v življenju.

Ko sta se v slovo oglasila še zastopnika šole in mladine ter je pevski zbor zapel zadnjo žalostinko, prisotni niso mogli zdrževati solz.

Naj prerano umrlemu dekletu sveti večna luč. Hudo prizadetim staršem in sorodnikom izrekajo njihovi številni prijatelji ter znanci globoko občuteno sožalje.

ZAHVALA

Starši, brat in sestra, babica in teta in vsi drugi sorodniki se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način z nami sočustvovali ob pretresljivi izgubi naše predrage

SLAVICE TAVČAR

Posebno se še iz srca zahvaljujemo gg. dekanu dr. Vetrici in župniku Budinu, ki sta opravila pogrebne obrede, mladini, bivši učitelji, pevcem, profesorjem in sošolcem pokojne ter dutovski šoli.

Družina TAVČAR in sorodniki Kreplje, Devin, Kazlje, 7. oktobra 1965

ZAPRISEGA

V soboto zjutraj sta položila običajno prisego novoizvoljeni goriški župan Martina in pokrajinski predsednik Chientaroli. Kratki obred prisega se je izvršil vpricho prefekta in njegovega kabinetnega tajnika v prefekturni palači.

S prisego sta oba visoka upravna funkcionarja uradno umeščena in smeta polnopravno delovati.

Za ponedeljek ob 18.30 zvečer je župan sklical prvo sejo novoizvoljenega odbora. Na dnevnem redu je razdelitev odborniških mest, ki je pa bolj formalnega značaja, ker so se področja že razdelila na podlagi političnega sporazuma med poedinimi strankami.

POKRAJINSKI ODBOR

V ponedeljek se je zbral novoizvoljeni goriški pokrajinski odbor k svoji prvi seji. Osrednja točka dnevnega reda je bila razdelitev odborniških mest, katerih je, brez predsednika, šest. Razdelili so jih na podlagi sklenjenega sporazuma med strankami leve sredine. Pdpredsednik je zemljemerec Disette, ki opravlja tudi dolžnosti odbornika za javna dela. Na socialistični listi izvoljeni Slovenec Marko Waltritsch je poverjen z oddelkom za personal.

Beneška Slovenija

Ažla:

NENADNA SMRT

V petek zvečer okoli poldesetih se je smrtno ponesrečil 23 letni mladenič Joško Marinič, naš domačin. Blizu mosta pri Sv. Kvirinu ga je našla vsega krvavega neka vojaška obhodnica. Marinič je ležal v nezavesti poleg svoje Vespe pod cesto. Težko ranjenega so brž prepeljali v čedadsko bolnišnico, od tam pa v Videm na operacijo. Revez je pa med prevozom izdihnil. Zdravniki so ugotovili, da je fanta zadela kap, ko se je peljal iz Vidma proti domu. Torej ni res, kot so prvi hip menili, da je vozil prehitro.

Mladenič je bil pri vseh znancih zelo priljubljen. Zaposlen je bil v neki videmski tiskarni. Preden se je zaposlil, je obiskoval slovenske srednje šole v Gorici.

Rajnega Joškota so pokopali v nedeljo popoldne na domačem pokopališču. Naj počiva v miru!

Trčmun:

PO NEURJU

Po neprestanem deževju, ki je ponehalo šele v soboto, lahko zdaj vidimo, koliko škode je nastalo po naših vaseh. V gorskih naseljih sicer nismo izpostavljeni tako hudim poplavam na polju kot v dolinah, zato pa imamo pri vsakem nalivu precejšnjo škodo zaradi porušenih cest po vsej naši okolici.

Cesta od Trčmuna proti Mašeram in Cepletiščem je še vedno razrita od padavin in usadov. Začeli so jo že popravljati, da za silo omogočijo promet. Prefektura je dala v ta namen pol milijona lir. Ta vsota pa nikakor ne bo zadostovala za temeljito popravilo. Sploh se opaža, da oblasti nakužujejo premajhne podpore za temeljite poprave naših cest in potov. Vse se naredi le do prihodnjega naliva, potem smo pa zopet tam kot poprej.

Cestna dela tudi počasi napredujejo. Tako je na primer pot iz Cepletišč proti meji še vedno neuporabna.

Odborniki so tudi sklenili, naj se skliče pokrajinski svet za soboto zvečer. Na seji bo razpravljajal o računskem zaključku za leto 1964 in o proračunu za 1966. Za kritje obračuna 1964 bo morala pokrajina najeti posojilo v znesku 430 milijonov lir. Ena izmed točk dnevnega reda je tudi sprememba načrta za cesto Gorica - Sovodnje - Zagraj in podelitev podpore pet milijonov lir za poškodovane po vremenskih nezdah.

PEKI STAVKAJO

Danes so stopili v stavko vsi goriški peki, kakor tudi njihovi stanovski tovariši po vsej Italiji.

Na vrata pekarn so lastniki razobesili že v ponedeljek lepake, v katerih javljajo odjemavcem vzroke, zakaj ne bodo danes pekli kruha. Zahtevajo davčne olajšave, prepoved peke na račun tretjih, delno odpravo najnižjih cen in točno ureditev glede peke različnih krušnih vrst.

Goriški peki so lojalno obvestili odjemavce, da so včeraj pripravili kruh tudi za danes, ko so pekarne ves dan zaprte.

GOBJI BLAGOSLOV

Kljub razburljivim vestem o zastrupljenju z gobami, prihaja na goriški trg vedno več tega gozdnega sadeža. Od julija do začetka tega meseca so jih prinesli na trg nič manj kot 150 stotov. Zadnje tedne je bilo na prodaj vsak dan tudi več kot po štiri stote gob. Prinašajo jih po večini iz Brd, Grojne in Kalvarije, pa tudi iz bližnjih obmejnih krajev Panovca in Trnovskega gozda.

Po vznemirljivih vesteh se je kupčija za nekaj časa ustavila. Zadnje dneve pa gospodinje zopet povprašujejo po gobah, ker so cene ugodne in ker tržno nadzorstvo zagotavlja, da so vse natančno pregledane.

Rupa:

POROKA — CESTE

Mlad par si je prisegel življenjsko zvestobo. Nevesta je Marušič Jolanda, ki je uslužbena v podgorski tkalnici. Bila je tudi zvesta članica našega pevskega zbora. Ženin pa je Marušič Ludvik s Peči, zidar po po-

Iz Goriške

klicu, ki se udejevtuje tudi v prosvetno-življenju. Novoporočencema voščimo obilo sreče! Slišimo, da se bo kmalu še nekaj drugih parov zavezalo za življenje.

Ceste po vasi so že začeli popravljati. toda dela napredujejo le počasi. Nekoliko ovira tudi slabo vreme. Po cestah je razzut grušč, pa tudi jame so se spet pokazale, da se pošteno pretreseš na vožnji. Ne bo kazalo drugače, kakor da tudi domačini primejo za lopate in jih za silo zasujejo.

Predzadnjo nedeljo so se farani iz Rupe in Peči odpeljali na romarski izlet na Trsat. Priglasilo se jih je lepo število in so se zadovoljni vrnili.

Zadnje neurje in zelo hudi nalivi so bili tudi pri nas že tako siloviti, da še stari ljudje ne pomnijo podobnih. Vipava je narastla skoraj do mostu. Poplavila je vsa nižja polja in travnike. V gostilni pri Tomažu je voda vdrla že v kleti; segla je tudi do prvih rupenskih hiš. Sadovnjake proti Mirnu je pa pokrila skoro do drevesnih krošenj.

Podgora:

OGROŽENA BRV

Naš industrijski kraj je skoraj predmestje Gorice, a kljub bližini smo včasih od mesta tako daleč, kakor kaka kraška vas.

Brv čez Sočo je ob vsaki večji vodi v nevarnosti, da jo valovi spodnesejo. Ko so mostiček postavili, so vsi zagotavljali, da ga ne bo nobena povodenj odnesla. Naravne sile so pa imele večjo moč kot besede. Ko so brv drugič popravili, sta podjetje in urad za javna dela zagotavljala, da je most trden, ker so oporniki zabiti v skale na dnu struge. Izkazalo se je pa, da tudi takšne mostnice ne drže. Zadnja povodenj je odnesla zemljo okrog skal z oporniki in eden teh se je nevarno nagnil, potem ko so uradno že zagotavljali, da ni nobene nevarnosti. Zdaj pa je mostič zaprt za vsak prehod. Nerodno je, ker se je pokvaril prav ob začetku šole in morajo številni učenci in uslužbenci narediti dolg ovinek skozi Grojno ali čez ločniški most, če hočejo v mesto.

Spet v šolo

V petek so se zopet odprle učilnice naših osnovnih in srednjih šol v Gorici. Ljudskošolske otroke so spremljali učitelji k šolski maši v cerkev svetega Janeza. Srednješolci so se pa zbrali v stolni cerkvi, kjer jim je zanimivo pridigal č. g. Ražem, misijonar v Afriki. Naslednji dan so imeli že vsi skoraj reden pouk na šolah.

V osnovne slovenske šole v Gorici se je vpisalo 73 otrok. Poučuje jih šest učiteljev odnosno učiteljic. Po vaseh goriškega in doberdobskega didaktičnega okrožja obiskuje naše osnovne šole 330 otrok. Na teh službenih mestih je nastavljenih 38 učiteljskih moči.

V primeri z lanskim letom je vpisanih letos 15 otrok več. Število učiteljev se je pa zmanjšalo za štiri moči. Ob teh številkah moramo ugotoviti dvoje dejstev. Čeprav je število učencev na osnovnih šolah zrastle, niso vsi slovenski starši izpolnili

svoje dolžnosti, ker niso vpisali svojih otrok v tisto šolo, kamor po božji, človeški in državljanski postavi spadajo. To žalostno resnico smo že večkrat ugotavljali, danes jo še enkrat podčrtujemo. Drugo pa je razporeditev učnih moči. Štiri učiteljska mesta so ukinjena kljub narastlemu številu učencev in proti volji staršev, ki so zaman povzdignili svoj glas. Tak slučaj je na primer v Pevmi, kjer je več otrok brez potrebe stisnjenih v mnogorazrednico. Neverjetno je, da bi hotela višja šolska oblast iz kakih varčevalnih razlogov škoditi pedagoškim načelom pouka. Odprto je tudi še vprašanje, kako bo z dokončno ureditvijo didaktičnih ravnateljstev.

Ob začetku novega šolskega leta izražamo vsem našim otrokom, njih družinam in njih šolnikom, toplo željo in voščila, da bi bil njihov trud blagoslovljen ter uspešen v prid njim in vsej naši skupnosti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Duhovni profili

Razgovor z Mileno Merlak-Detela

Prinašamo razgovor z mlado slovensko pesnico, ki je prinesla nove kvalitete v našo poezijo. Uredništvo

Zakaj Vam je pesem od vseh literarnih zvrsti najbližja?

Očiščujoča in odrešilna sila poezije je zame življenjske važnosti, je duhovna akcija, ki name usodno učinkuje in me oblikuje od tistega trenutka dalje, ko sem zaradi nezadržne potrebe po izpovedi morala prvič prijeti za pero. Pesem mi je blizu tudi zaradi svoje preglednosti in neposrednosti. Njene skrivnostno žive in občutljive sestavne enote se slej ko prej uklonijo prizadetemu ustvarjalnemu naporu in naglo zanikajo goli formalizem, površni patos, abstraktno igračkanje ali sentimentalno leporečje.

Zato je vsaka prava pesem tudi potrdilo človeškega srca, ki išče in izpoveduje resnico.

Mnogi se pritožujejo, da ne razumejo moderne poezije. Kako sodite o tem?

Današnja poezija je logična posledica razvoja, ki ga je ta literarna zvrst napravila od 19. stol. dalje s francoskimi dekadenti. Zato sem prepričana, da je resničnim bralcem in ljubiteljem poezije tudi moderna vsaj delno dostopna in razumljiva. Ker črpa sodoben pesnik svoje podobe pogosto iz podzavesti, moramo dopuščati, da marsikaj bolj občutimo in slutimo, kakor pa si moremo razložiti z birokratskim umom. To je žrtev, ki jo mora bralec moderne poezije doprinesiti k

Kako občutite kot moderna ženska in Slovenka problem svobode?

Močno, dokler bodo na svetu meje. Svoboda je zame eden izmed osnovnih človeških pojmov, kar potrjuje njen mnogostranski pomen. Naj omenim samo pomen osebnosti in narodne svobode, važnosti svobodne izbire jezika, svobodnih volitev, ali probleme svobodne volje in svobodne odločitve. Osebnostno pripisujem zelo velik pomen pojmu svobodne misli, ki jo skušam tudi sama negovati, ker vidim v njej osnovno gibalno vsakega duhovnega razvoja ter narodnega in občečloveškega napredka sploh.

Svobode pa kljub vsem skušnjavam, ki jih ob rjeji ima človeštvo, ne smemo nikoli pojmovati anarhično ali amoralno, ampak jo moramo kot pomembno, mnogostransko duhovno akcijo vedno ravezovati na človeški moralni princip, na njegove naravne, narodne in družbene meje in na spoznavna raziskovanja pozitivnega uma.

Bi nam zaupali še kak problem, ki ga imate kot predstavnica ženskega spola?

Problemov, ki jih vsak dan rojevajo medsebojni človeški odnosi, je neomejeno. Vsem nam je v krvi problem odtujenosti. Zelo važno se mi zdi tudi pravilno vrednotenje posameznika, pa naj je to moški ali ženska, v vsakem človeškem kolektivu. Trenutno pa mi predstavlja največji problem, kako naj človeštvo samemu sebi opraviči in s čistostjo lepote in resnice ogrne vse tiste medle in predrzne, preračunane in ceneno nesramne in ačice Plavbova, ki so zasedle kioske, knjigarne, vlakke, kasarne, družinske sobe in šolske klopi. Vse povsod smo prisiljeni gledati tisoče enakih fotografij.

Anonimni kult ženskega telesa je postal nevarna, sladkobna iluzija, s katero se hrani del človeštva. Ta del človeštva se mi zdi kot od napačne injekcije omrtveli predor človeškega srca, ki se ne more več vznemiriti pred sliko Mona Lize in se pred njenim smehljajem zamisliti nad skrivnostjo ženskega bitja.

Vam je revija Most pri srcu?

Rada sodelujem pri Mostu.

Kako si zamišljate poslanstvo revije Most?

V Mostu vidim kulturno dejanje, ki je toliko bolj pomembno, kolikor bolj je sodobno, kvalitetno in aktualno. Most skuša signalizirati in kritično presojati pomembne idejne, verske, umetniške, narodne in družbeno-politične pojave v domovini, za mejo in po svetu, skuša se zavzemati za mladi tržaški literarni rod in se lotevati problemov, ki se jih centralne slovenske revije in Meddobje v Argentini izogibajo ali pa le enostransko obravnavajo. Most je odprt tržaškemu, kakor tudi vsakemu drugemu Slovencu ali človeku drugega jezika ali narodnosti. V poslanstvo in potrebnost Mostu ne dvomim. Prizadevati si biti Most, pa čeprav dvajset let po vojni, ni lahko, ker se Slovenci še vedno preveč držimo vsak za svoj levi ali desni, rdeči ali črni breg. Mnogi Slovenci še ne prenesemo misli (in to v času občečloveškega prizadevanja za mir in koeksistenco), da bi različni (ne totalitarni), kot smo, potovali po istem slovenskem mostu naprej v bodočnost, s čistim in pravičnim odnosom do preteklosti, samokritično in pogumno odprti za resnico trenutne sedanjosti, pa naj bo že kakršnakoli za vsakega posameznega Slovenca, za določeno politično ali kulturno skupino ali ves narod.

Revija Most bo lahko opravila svoje tržaško in vseslovensko poslanstvo le, če se bo njen duhovni koncept vedno varoval provincializma in konformizma, če bo živ in velikopotezen. Tako bo lahko v svoje delovno območje pritegnil čim večje število sodelavcev iz različnih koncev sveta. Ti bodo v Mostu, kot ladje v tržaškem pristanišču, odlagali svoj duhovni tovor in s tem razgibavali, bogatili in potriebali tudi bivanje in vse pomembne napore slovenskega človeka ob tržaški obali.

odkriivanju novih človeških svetov in izraznih možnosti.

Rada verjamem, da moderne poezije ne razume tista razosebljena množica, ki pred soočenjem z umetniško resnico v samotni beži k zvočnikom in avtomobilom.

Ali se moreta današnji slovenski pesnik in pisatelj uveljaviti v svetu?

Teoretično ja; v resnici pa težko, ker pomembne tuje revije in založbe še vedno preje verjamejo v velike avtorje velikih kot pa majhnih narodov. To opazam pri prebiranju nekaterih tujih revij in založniških seznamov. Slovnski pisatelj nima finančnih sredstev za tvegane poskuse uveljavljanja v tujem svetu, zato se mora že vnaprej odreči misli na samozaložbo svojega prevoda. Literarna dela, ki jih pošiljajo v svet po uradni poti, pa so navadno slabo izbrana, ker ne upoštevajo dovolj tuje literarno-estetsko razvijane publike in zahtevnih kritikov, ampak predvsem pravoveren politični vidik.

Tako Slovencem, kljub rastočemu zanimanju za literature majhnih narodov, zaenkrat še ni bilo dano v zadostni meri opozoriti tujino nase in na samonikle ustvarjalne elemente slovenske literature.

Kaj pišete zdaj?

Nič. Kaj bo nastalo iz nič in kaotičnih zapiskov na papirju in v meni, Vam ne morem razodeti, ker še sama pogrešam novo pesniško razodetje.

Mislite kaj na pripovedništvo in dramatiko?

Mislim, ker še nisem preizkušala svojih sil. Zaenkrat sem se ustavila pri pesmih v prozi.

Umril je pesnik Anton Vodnik

V soboto, 2. t. m., je umrl v Ljubljani odlični slovenski katoliški pesnik dr. Anton Vodnik. Nekrolog v enem ljubljanskih dnevnikov mu je napisal znani literat Janez Gradišnik. V njem je zapisal:

»Izginili smo enega najvidnejših predstavnikov slovenskega pesniškega rodu: v Ljubljani je večeraj umrl v petinšestdesetem letu dr. Anton Vodnik.

Pokojnik se je rodil leta 1891 v Podutiku nad Ljubljano. Po končani gimnaziji je študiral umetnostno zgodovino in doktoriral iz nje s študijo o kiparju Fr. Robbi. Kot študent je bil štiri leta urednik revije »Križ na gori«. Pozneje je bil nekaj časa sourednik »Doma in sveta«. Leta 1933 je pripravil obširno antologijo »Slovenska sodobna lirika«. V zrejših letih se je pesnik odtegnil javnemu življenju in živel odmaknjen od dnevnih sporov in bojov.

Vodnikovo pesniško delo je nenavadno bogato. Redki so pesniki, ki jih ostane ustvarjalnost tako živa vse dolgo življenje. Začetek Vodnikovega dela niti ni obetal take rodovitnosti, saj sta njegovi prvi dve zbirki — »žalostne roke« (1922), »Vigilije« (1923) — tenki knjižici pesmi, ki so si po motivih in občutju zelo blizu. Po dolgem premolku je pesnik tik pred zadnjo vojsko, 1941, izdal zbirko »Skozi vrtove«. Po vojski je 1948 izšla obsežna zbirka »Srebrni rog«. Za 50-letnico mu je Matica Slovenska izdala izbor iz prejšnjih zbirk z naslovom »Zlati krogi« (1952). Pesmi, nastale v naslednjih sedmih letih, je Vodnik zbral v zbirki »Glas tišine« (Mohorjeva, 1959). Zadnja med Vodnikovimi zbirkami, »Sončni mlini«, izdana lansko leto pri Državnih založbi, je z izjemo treh pesmi obsežen izbor iz vseh pesnikovih prejšnjih zbirk, kakor da izdan s slutnjo slovesa.

Anton Vodnik si je izoblikoval svoj duhovni obraz v letih po prvi svetovni vojni. Obnovitveno gibanje mladih, ki je skušalo dati življenju novo vsebino, je spremljal kot eden najbolj razgibanih v tedanjem katoliškem taboru. Bil je močno religiozne narave in je zato postal najbolj izraziti predstavnik slovenskega religioznega ekspresionizma. Temu je ostal zvest vse življenje. To je vtisnilo neizbrisno pečat vsemu njegovemu pesniškemu doživljanju, pa tudi njegovemu jeziku, ker je

iz tega sveta v mladih letih zajel večino svojih pesniških podob in izrazov ter jih pozneje uporabljal v pre mnogih variacijah. Pesniku so dostikrat očitali odmaknjenost od resničnosti in življenja, vendar je treba reči, da teh očitkov ni vselej zaslužil. Saj je recimo že njegov odnos do narave tesen, prav ljubezenski, in v njegovi poeziji je upodobljenih veliko lepote naše zemlje. Podobno bi se dalo reči o njegovih eroiki, ki jo lahko štejemo med vrhove slovenske ljubezenske poezije. Tudi osvobodilni boj in trpljenje slovenskega človeka v vojnem času nista šla mimo Vodnika, saj jima je posvetil vrsto pesmi, ki ne bodo pozabljene.

V tem kratkem spominskem zapisu se ne moremo dotakniti vseh strani Vodnikovega pesniškega dela. Poudarimo samo še izredno melodioznost in čistost njegovega pesniškega jezika. Ob vsej obsežnosti njegovega dela bo pri njem težko najti kak slab stih — malo je pesnikov, ki bi jih mogli tako pohvaliti. Zvestoba pesniškemu poklicu, združena z izrednim čutom za jezikovne kvalitete, je rodila življenjsko delo, s katerim si je pokojni Anton Vodnik zagotovil trajno mesto v slovenski poeziji.

Pokopali so ga v ponedeljek popoldne v Dravljah.

40 NOVEL TEKMUJE ZA NAGRADO RAI

V ponedeljek je ravnatelj tržaškega sedeža RAI-a, dr. inž. Guido Candussi umestil komisijo natečaja Italijanske Radiotelevizije za izvirne novele v slovenskem jeziku. Komisija, kateri predseduje poverjeni profesor za slovenščino na padovanski univerzi prof. Martin Jevnikar in katere člana sta pisatelj in kritik prof. Alojz Rebula ter šef programskega oddelka Radia Trst A dr. Boris Sancin, je ugotovila zelo razveseljiv odziv na natečaj ter je na svoji seji istega dne določila postopek za oceno štiridesetih del, ki tekmujejo za 10 nagrad po 50.000 lir.

Goriški jamarji so odkrili na tržiškem Krasu, pri Doberdobskem jezeru, številne ostanke iz kamene dobe. Našli so pri izkopavanjih okrog tisoč obdelanih kamnov, verjetno gre za kamne iz Soče ali iz kake druge reke.

GOSPODARSTVO

Največji italijanski kmetijski problem

V kmetijstvu je vedno kopica vprašanj, katerih večina se navadno reši, vsaj za krajši čas. Naslednja štiri vprašanja italijanskega kmetijstva pa skoraj niso rešljiva. Ta so:

1. **Vprašanje mesa.** To vprašanje bi bilo še rešljivo, če ne bi ljudje nekam trmasto zahtevali govedino, ker hočejo imeti zrezke. Prašičjega, ovčjega in kurjega mesa pojedjo le malo.

2. **Sladkorja** je Italija še nedavno pridelala celo preveč, tako da je bilo dano navodilo, naj se obdelovalna površina zmanjša. Od takrat domači pridelek ne krije več domače potrebe in je potrebno letno uvoziti za več desetih milijard sladkorja, ki je v Italiji kar štirikrat tako drag kot na svetovnem trgu. Čehi ponujajo svoj sladkor po 45 lir za kg franko Trbiž.

3. **Vprašanje oziroma primanjkljaj lesa** mislijo kriti z novimi lesnimi nasadi in ureditvijo dosedanjih. V tem oziru se v Italiji mnogo stori. Demanij ali državna uprava nakupuje zapuščena kmetijska posestva v goratih predelih in jih pogozduje večinoma z iglavci, delno pa z listnjaki. Goličave na Siciliji in v južnih provincah zasajajo z evkalipti, ki po večini dobro rastejo. Širokopotezno urejeni topolovi nasadi na najbolj rodovitnih parcelah severnih provinc pa ne doprinašajo pričakovanih dobičkov, ker so prodajne cene prenizke in stroški — posebno za ročno delo — previsoki.

Za ravnotežje v ponudbi in povpraševanju po domačem lesu je potrebnih še precej desetletij, če bo ravnotežje sploh kdaj doseženo. Mogoče pa bodo plastične mase in druge podobne tehnične pridobitve zmanjšale povpraševanje po lesu.

4. Težaven je zadovoljiv odgovor na zelo pritiskajoče vprašanje glede **koruze**. Lani — 1964 — je bilo uvoženo v Italijo 36 mi-

lijonov stotov koruze, v letošnji prvi polovici leta pa 23 milijonov stotov. Če se bo uvoz razvijal tudi v bodoče v tej smeri, bo letošnji uvoz koruze presegel 45 milij. stotov, za katero bo potrebno odšteti kakih 200 milijard lir, ki predstavljajo občutno obremenitev trgovske bilance. Brez uvoza koruze pa ne bi bilo mogoče pitati živine in rediti toliko perutnine. Torej: ali, ali.

Vprašanja konoplje in sviloreje sta črtani iz seznama nerešenih problemov italijanskega kmetijstva, češ da ti dve poljedelski panogi — nista donosni. Tako so ju sploh nehali gojiti.

AMERIŠKA POMOČ TUJINI

Predsednik Johnson je podpisal zakon, po katerem bodo Združene države izdale v finančnem letu 1965-66 za podpore tujini 3,3 milijarde dolarjev.

Ta vsota je za 262 milijonov manjša kot lanska ter odpade na vsakega ameriškega državljanca izdatek okrog 17 dolarjev ali 10.600 lir za pomoč tujini.

GOSPODARSKA KRIZA V RUSIJI?

Ameriška revija »U. S. NEWS and WORLD REPORT« piše, da sovjetskemu gospodarstvu grozi nova huda kriza. Ahilova penta sovjetskega gospodarstva kot komunističnih režimov na splošno je še vedno kmetijstvo. Kremelj mora letos uvoziti 10 milijonov ton žita, za kar bo moral plačati v zlatu vsaj 300 milijard lir.

Tudi razvoj industrijske proizvodnje zastaja ter imajo v evropski Rusiji brezposelne, medtem ko v Sibiriji primanjkuje delovne sile. V gospodarskih načrtih vlada nered ter prihaja do sporov med stalinisti, ki zahtevajo ostro dirigirano gospodarstvo, ter tehnokrati s Kosiginom na čelu, ki so naklonjeni liberalizaciji.

Novo vino in sladkor

Moti se, kdor misli, da ni mogoče ugotoviti, če je bil vinu oziroma že moštu dodan sladkor. V kemičnem laboratoriju se to z lahkoto ugotovi, posebno če so bile dodane večje količine, več kot pol kg sladkorja na 1 hl mošta. — Ugotovijo pa to na podlagi analize vinskega izvlečka (ekstrakta).

Kot je znano, vsebuje vino zelo mnogo snovi. Predvsem vsebuje seveda vodo, potem alkohol, različne raztopljene soli — vinsko kislino, taninovo kislino in še druge kisline — ter še kopico drugih snovi. — Če pa v vodi raztopljen navadni kuhinjski sladkor s pomočjo kiselih kvasnic povre, dobimo samo vodo, alkohol in ogljikovo kislino, ki pa se izgubi. Ta povrelca ne vsebuje prav nič onih posebnih snovi, ki so v vsakem pristnem vinu. — Zato pa v preizkuševaliških samo preiščejo vinski izvleček in če je posebnih vinskih snovi manj kot v pristnem takem vinu, je bil vinu dodan sladkor.

Opozorili smo že čitatelje, da novi vinski zakon predvideva zelo ostre kazni za krši-

telje in zato zabičujemo vinogradnikom, naj zakona ne kršijo. Sladkor lahko dodaš samo vinu za lastno rabo, a ga ne smeš hraniti v istem prostoru, kjer hraniš vino za prodajo.

RAZVOJ KMETIJSTVA V BELGIJI

List »Revue de l'Agriculture« opisuje razvoj kmetijstva v Belgiji in pravi: Enako kot drugje primanjkuje tudi v Belgiji kmečkega delavstva, mladi kmetovalci pa zahtevajo modernejše in bolj častne delovne pogoje. Od l. 1950 do l. 1960 se je število kmečkih delavcev skrčilo od 134.000 na 70.000. Dvignilo pa se je število traktorjev od 8.000 na 48.000, število žetvenih in mlatilnih kombajnov od 600 na 3.600, število molznih strojev pa od 18 na 35.000.

Zanimiva je zadnja številka, ker je v Belgiji komaj 20.000 takih posestev, ki redijo več kot 10 mlečnih krav. To je najnižje število, pri katerem se molzni stroj še izplača.

S TRŽAŠKEGA

Slovenska skupnost za varstvo kraške zemlje

V zvezi z izjavami, ki jih je javno dal predsednik Industrijske pristaniške ustanove inž. Visintin ob otvoritvi podjetja »Illy« na industrijskem področju 23. septembra letos, ko je sporočil, da je vložil prošnjo za ustanovitev novega industrijskega področja na Krasu in za razširitev industrijskega področja v dolinski in miljski občini, so smatrali občinski svetovalci Slovenske skupnosti na Repentabru, v Zgoniku in Dolini za nujno da so predložili svojim občinskim svetom v odobritev resolucije, v katerih odločno odklanjajo omenjena načrta.

Zaradi pomanjkanja prostora bomo objavili besedilo resolucij v prihodnji številki.

OBISK PRI ŠOLSKEM SKRBNIKU

Na prošnjo Šolskega odbora je v petek, 1. t. m., tržaški šolski skrbnik dr. Tavella sprejel posebno odborovo odposlanstvo, ki so ga sestavljali: tržaški občinski odbornik Hreščak, devinsko-nabrežinski župan Legiša, pokrajinska svetovalca Pečenko in Jelka Gerbec ter predstavnik Sindikata slovenske šole Dobrila. Odposlanstvo je šolskemu skrbniku obrazložilo potrebo, da se za nabrežinsko didaktično ravnateljstvo imenuje nov ravnatelj. To mesto je namreč z novim šolskim letom ostalo nezasedeno, ker je dosedanja didaktična ravnateljica, ki je pred nekaj meseci zmagala na natečaju za dodelitev stalnih ravnateljstev, morala prevzeti didaktično ravnateljstvo v Pierisu (goriška pokrajina).

Šolski skrbnik na izpraznjeno mesto v Nabrežini ni imenoval nove moči, temveč odredil, naj poverjeni didaktični ravnatelj na Opčinah odslej prevzame tudi skrb za slovenske osnovne šole v nabrežinskem ravnateljstvu. Šolski odbor — kot tudi vsi, ki jim je pri srcu slovenska šola — upravičeno meni, da takšna rešitev škoduje rednemu delovanju slovenskih šol in je zato naprosil pristojno oblast, naj imenuje novega ravnatelja.

Dr. Tavella je odposlanstvu izjavil, da je po njegovem mnenju takšna zahteva pravno neosnovana, češ da zakon o slovenskih šolah iz leta 1961 sploh ne predvideva za naše šole posebnih didaktičnih okrožij (ravnateljstev), niti posebnega nadzorništva. Zakon le predpisuje, da se mora šolski skrbnik za ravnateljske in nadzorniške posle posluževati oseb, ki dobro obvladajo slovenski jezik.

Odposlanstvo se seveda ni moglo strinjati s takim tolmačenjem zakona in podarilo, da obstajajo na Tržaškem od leta 1945 posebna ravnateljska okrožja za slovenske osnovne šole, kot tudi obstaja posebno šolsko nadzorništvo. Posebni ravnateljski okrožji za slovenske osnovne šole sta tudi na Goriškem.

Na koncu razgovora je odposlanstvo ponovno naprosilo šolskega skrbnika, naj vprašanje spet prouči, kar je skrbnik tudi obljubil.

NABIRKA ZA SPOMENIK ŽRTVAM V ZGONIKU

Nabirka za spomenik žrtvam v zgoniški občini je dala doslej 178.250 lir.

Zbiranje prispevkov se nadaljuje.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Mnogo razširjeni dnevnik Italijanske ljudske stranke Il Popolo Veneto, ki je izhajal v Padovi, je priobčil članek, v katerem je žigosal nasilno politiko rimske vlade proti drugorodnim manjšinam.

»Niti **Avstrija** — je napisal list — ni vsiljevala italijanskim krajem nemških šol. Uspeh take šolske politike bo samo ta, da nastane v glavah otrok velika zmešnjava. Kako naj

176.

Dr. E. BESEDNJAK

se otroci, ki govore doma, v cerkvi in povsod le nemški, uče kar naenkrat v šoli italijanski? To je naravnost nemogoče.«

Italijanska ljudska stranka je bila za časa fašizma odkrito na strani narodnih manjšin. Popolnoma drugačno zadržanje kakor ono Krščanske demokracije v naših dneh.

Isto zadržanje smo leta 1923 opazili pri socialistih. Zmerna socialistična stranka, ki jo je vodil znani politik Turati, je imela tega leta v Milanu občni zbor, na katerem je napovedala fašistovski vladi boj med drugim tudi zato, ker »ustvarja z nasilnim raznarodovanjem drugorodnih manjšin nov iredentizem.«

Isto miselnost srečujemo tudi pri komunistih, tako da je bilo pri vseh strankah, ki so imele množice na svoji strani, protifašistično mišljenje vladajoče.

KULTURNI BOJ V NAŠI DEŽELI

Boj proti manjšini je zavzemal leta 1923 čedalje bolj značaj proticerkvene borbe. Na svoji seji je goriški fašij sprejel resolucijo proti goriškemu knezonadškofu.

Sklenili so, da ne bodo odnehali, dokler ne spravijo knezonadškofa msgr. Sedeja z goriške stolice, češ da jo onečašča. Čudno, sv. oče v Rimu je smatral knezonadškofa za dobrega nadpastirja, furlansko in slovensko ljudstvo ga je spoštovalo in ljubilo, fašistovski direktorij pa je bil nasprotnega mnenja:

»Deželno vodstvo narodne fašistovske stranke odobrava započeto borbo proti avstrijakantu nadškofu Borgia - Sedeju, izreka svojo solidarnost z goriškim fašijem in sklepe, da bo podpiralo pri narodni vladi začetni boj do končne zmage,« je bilo rečeno v posebni fašistovski resoluciji.

Borba med Cerkvijo in državo je bila v polnem teku. Politične stranke so hotele namesto papeža nastavljeni in odstavljati škofe in kršiti tako svobodo Cerkve.

ZASTOPNIKI LJUDSTVA PRI KNEZONADŠKOFU

Z ozirom na gonjo, ki je divjala proti msgr. Borgia - Sedeju, je odbor Političnega društva Edinosti v Gorici sklenil odposlati k vladiki svoje zastopnike, da mu izrazijo v tem težkem boju popolno solidarnost slovenskega ljudstva.

Dr. Bitežnik, dr. Brajša in dr. Besednjak so se javili v nadškofijski palači in bili brž sprejeti. V imenu politične organizacije goriških Slovencev so izjavili, da stoji goriško ljudstvo trdno in zvesto na strani svojega knezonadškofa in bo vztrajalo ob njem z neomajno ljubeznijo.

Čim bolj so se zaganjali sovražni napadi v sivolasega vladiko, tem bolj tesno in goreče se ga je ljudstvo oklepalo. Goriški kne-

zonadškof je bil izpostavljen navalu nasprotnikov le zato, ker je bil slovenske krvi.

Gonja proti cerkvenemu knezu je pomenila pa obenem hud napad na svobodo in neodvisnost katoliške Cerkve.

Goriški knezonadškof se je zahvalil za izkazano simpatijo, nakar so se odposlanci poslovili.

Goriške fašistovske organizacije so napovedale borbo nadškofu in ker so bili slovenski snoparji sestaven del te organizacije, je naravno, da so tudi oni bili udeleženi pri borbi zoper nadškofa. Kdo bi bil kaj takega pričakoval od narodnjakov Bandlja, Peternela, Toroša iz Vipave, Lulika s Ceste, kanalskega Kralja itd.?

To je bil eden izmed vzrokov, da je Pisenti šel.

(Dalje)

NEMSKA MLADINA JE DRUGACNA

Judovski pokopališče v Bambergu, ki je bilo pred nekaj meseci oskrunjeno s kljukastimi križi in žaljivimi napisi, je v nedeljo spet posvetil višji rabin iz Münchena, Jakob Grünwald. Kot znano, so v noči med 14. in 15. junijem neznanci pomazali pokopališke zidove ter onesnažili celo nekatere nagrobne kamne z nacističnimi in protijudovskimi napisi. Nekaj tednov pozneje so krivca aretirali. Izkazalo se je, da je to sin nekega bivšega SS-ovca, vojnega zločinca, psihopat.

Župan mesta Bamberg je na nedeljski slovesnosti poudaril, da je sama bamberska mladina popravila poškodovane grobove ter dvignila in očistila prevrnjene in pomazane nagrobne spomenike.

V baziliki sv. Petra v Rimu so vgradili četrta vrata iz bronu, ki so delo kiparja Veranza Crettija.

Ko se je približal čas večerje, je opazil, da so se začele na vrtu priprave nanjo. Na mizi, ki jo je Francis lahko videl skozi drevesno krošnjo, so bili naloženi krožniki, omake in steklenice, medtem ko je bila druga miza, katere ni mogel dobro videti, najbrž pogrnjena za večerjo.

Mr. Rolles je prispel točno. Zdel se je človek, ki vznemirjeno pazi na vse, kar se dogaja okrog njega, in govoril je potihem in previdno. Diktator pa se je zdel zelo dobre volje. Njegov mladostni smeh je pogosto odmeval po vrtu in iz odtenkov in stalnega spreminjanja tona njegovega glasu se je dalo sklepati, da pripoveduje duhovite zgodbe, posnemajoč v govorenju naglase v deželah, po katerih je potoval. On in mladi duhovnik še nista izpila svojega vermoutha, ko je že izginilo vsakršno nezaupanje med njima in sta razpravljala kot dva nekdanja sošolca.

Kmalu se je prikazala miss Vandeleur s skledo juhe. Rolles ji je pohitel naproti in se ponudil, da ji pomaga, kar pa je ona smeje odklonila. Potem so vsi trije sedli za mizo in Francis ni mogel več dosti videti in slišati od tistega, kar se je dogajalo pod njim. Vendar se je zdelo, da je potekala večerja v zelo vselem razpoloženju, ker je bilo slišati pod kostanjem neprestano govorenje in žvenketanje krožnikov in pribora. Francis pa je imel s seboj samo kolaček kruha, da ga je glodal, in lahko si je predstavljati, da je občutil nekaj zavisti, ko so prihajali do njega vonji vseh tistih dobrih jedi. Čeprav so se oni trije malo dalje pomudili pri tej ali oni jedi, so končno vendarle prišli do deserta in tedaj je diktator lastnoročno odprl steklenico starega vina. Medtem pa se je bilo že stemnilo, toda ker je bila noč zvezdnata in brez vetra, so postavili na mizo svetilko, na drugo mizo s posodo in jedmi pa dve sveči. Svetloba je segala vse do vrat in do okna verande in ves vrt se je zdel fantastično razsvetljen.

Miss Vandeleur se je morda že desetič vrnila v hišo in se nato vrnila s pladnjem, na katerem so bile skodelice za kavo. Položila ga je na manjšo mizo za posodje.

Tedaj se je mr. Vandeleur dvignil. Francis je slišal, kako je zvkljknil: »Kavo bom jaz pripravil!«

■ 34 ■

MAHARADŽOV DIAMANT

R. L. STEVENSON

Zgodba o hiši z zelenimi polkni

Kmalu nato ga je videl v svetlobi sveč stati pri mizi za posodje, pri čemer je nadaljeval razgovor, obračajoč se od časa do časa k onima dvema; videl je tudi, kako je nalil dve skodelici kave, nato pa je naglo, s pravo rokohitrsko kretnjo, izlil v manjšo čašo vsebino čisto majhne stekleničke.

To se je zgodilo tako naglo, da je Francis, ki je sicer vse natančno opazoval, to komaj zaznal. Takoj nato se je mr. Vandeleur obrnil in se smeje vrnil k drugi mizi, držeč v vsaki roki eno skodelico.

»Se preden bova popila kavo, bova gotovo že zagledala našega slovitega Juda,« je dejal.

Nemogoče bi bilo opisati, kakšna čustva zmedenosti, strahu in groze so se polastila Francisu Scrymgeoura. Prisostvoval je okrutni komediji in čutil, da bi moral poseči vmes, a ni vedel, kako... A vse to je bila morda tudi samo burka in kaj bi si mislili o njem, če bi se vmešal in s tem pokazal, da je vohunil za njimi? Ali pa je bila vsa zadeva resna, toda v tem primeru je bil mož, ki je storil zločin, morda njegov oče. In mora biti prav on, Francis, tisti, ki naj uniči svojega roditelja?

Prvič je začutil, kakšno hudo odgovornost si je naložil, ko se je odločil, da bo vohunil za njimi. Po drugi strani pa mu je bilo tudi hudo težko ostati s to zmešnjavo čustev, ki so se borila v njem, ne da bi kaj storil. Zagrabil je za križe v oknih. Srce mu je močno in nemirno bilo in čutil je, kako se poti po vsem telesu.

Minilo je nekaj minut.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

8. slovenski športni teden v Trstu

Letošnji »Slovenski športni teden« v Trstu prira Sportno združenje »Bor« že osmič. V razmerno kratkem obdobju osmih let se je ta prireditel razslasla do mer, katerim so organizatorji še komaj kos. Naša mladina se marveč vsako leto bolj množično odziva temu tekmovanju, ki je že danes tako, da mu v naši upravni deželi skoraj ni enakega, ne po številu udeležencev in ne po kakovosti. Na prireditvi nastopajo namreč mnogi izmed najbolj znanih slovenskih atletov, članov naše manjšine, ki so si priborili pot celo do mestne, deželne, nekateri pa kar do italijanske državne reprezentance. V nekaterih športih bo kakovost posameznih srečanj povsem enakovredna tekmovanjem v drugi italijanski ligi, kot na primer v odbojki, namiznem tenisu in še drugod.

Razumljivo je, da se je formula športnega tedna — ki se je rodil kot »športni dan« — vsako leto spreminjala, prilagajala in — rasla. To rast je bilo videti zlasti letos, ko so prireditelji vključili v tekmovalni spored dve novi disciplini: nogomet in plavanje. Zaradi specifičnih pogojev in razlogov so morali to tekmovanje anticipirati za dober mesec dni. Ze ti dve tekmovanji sta dokazali, da bo letošnji športni teden v celoti še bolj množičen kot lani. Za plavanje se je prijavilo namreč skoraj 200 plavalcev, za nogomet pa 6 ekip.

V nogometu je tekmovanje še v teku. Doslej so zaključili le kvalifikacijske tekme v I. skupini, kjer si je Breg že zagotovil nastop v finalu. V prihodnjih dneh pa bodo zaključili še nastope druge skupine, kjer je vprašanje zmagovalca še odprto.

Izredno lepo je uspelo plavalno tekmovanje v tržaškem občinskem pokritem bazenu. Med množico nastopajočih smo zapazili vrsto talentiranih plavalcev, zlasti s področja Nabrežine in Opčin. Lepo so se izkazali Barkovljani, medtem ko tržaška društva niso opravičila dejstva, da žive najbližje obale.

Ostale discipline te velike prireditve bodo prišle na vrsto v prihodnjih tednih. Spored bo izredno pester, saj bodo imeli naši zamejski športniki možnosti nastopa v športih od atletike do odbojke, od košarke do avtomobilizma, od streljanja do šaha itd. Vsa tekmovanja se bodo odvijala na stadionu pri Sv. Ivanu v Trstu, razen seveda avtomobilskega in motornega tekmovanja, atletike (ki bo na šolskem stadionu na Kolonji) in pa pohoda.

Ker je zanimanje za 8. slovenski športni teden v Trstu med našo mladino izredno, ni nobenega dvoma, da bo prireditel dobro uspela in prinesla nastopajočim (ne glede na dosežke) zadovoljstvo, prirediteljem pa zadoščenje. B.

SEDEMDESETLETNICA AVTOMOBILSKIH DIRK

V Parizu so te dni slovesno proslavili 70-letnico prve avtomobilske dirke na progi Pariz-Bordeaux-Pariz. Od leta 1895 so to prireditve ponovili že mnogokrat. Zdaj pa so se je spomnili s spominsko vožnjo starega avtomobila znamke Panhard - Levassor, ki je ponovil podvig, ki je pred tritričet stolletja predstavljal zgodovinsko prelomnico v zgodovini motorizacije.

Tedaj — 13. junija 1895 — se je zbralo v Parizu na startu 21 avtomobilov. 12 avtomobilov je peganjal petrolej, 6 parni stroj, enega elektrika, sodelovali pa sta tudi dve motorni kolesi, opremljeni s petrolejskim strojem. Vsa ta ropotajoča, ruhajoča, kadeča se in smrdeča karavana je krenila na 1.175 km dolgo pot.

Cesta je bila za dirkače pravi žrtvenik. Samo sedmim vozilom je uspelo priti iz vseh jarkov, v katere so zašla, in dobiti dovolj požrtvovalnih rok, ki so jih pomagale potiskati po vsaki položni vzpetini. Toda ta sedmerica je bila deležna pravega trumfa ob svojem prihodu na cilj.

Največ zmagovalca je seveda odnesel zmagovalc Levassor, ki je vodil svoj stroj 48 ur in 42 minut. Da bi med potjo ne zaspal, je na ves glas prepeval. To seveda ni nikogar motilo, saj se njegovega glasu zaradi ropotanja motorja sploh ni slišalo.

Dejali smo, da je bil ta podvig zgodovinska prelomnica. To zato, ker je tedaj avtomobil prvič premagal kolesarje. In to s fantastično povprečno hitrostjo: 25 km na uro. Na tak zgodovinski dohodek pa se je seveda vredno spomniti tudi po 70-letih. B. P.

HUDA NESREČA V KOREJSKEM STADIONU

Na stadionu v mestu Kwangju, 220 kilometrov južno od Seula na Koreji, je nastala v torek velikanska gneča, v kateri je bilo do smrti poteptanih 16 oseb, skoro same ženske in otroci.

Do nesreče je prišlo zaradi tega, ker je okrog stotisočglava množica predrila policijski kordon in vdrla med slovesnostjo, s katero so začeli državno atletsko prvenstvo.

ŽENA IN DOM

NAS OTROK IN ŠOLA

Spet se je začela šola. Spet so se začele skrbti tako za naše male in »velike« šolarje, še bolj pa za nas starše in zlasti za matere. Ne samo skrbti, lako bo šlo otrokom v šoli, ampak tudi za njihovo telesno uspevanje, saj pomeni šola za otroke vclik napor, tudi če radi hodijo v šolo. Zlasti za manjše otroke je skoraj peturni pouk sorazmerno večji napor, s prislilno disciplino in v neprestani pozornosti ter morda tudi živčni napetosti in strahu pred tem, da bi ne bil vprašan nečesa, česar ne zna, kakor sedem ali osemurno delo za krepkega odraslega delavca. Zato zasluži otrok potrebno nego in skrb, da bo temu naporu kos brez škode za svoj razvoj, čeprav kakršnokoli pomilovanje, zlasti v njegovi navzočnosti, nikakor ni upravičeno, ker drugače se bo začel še sam pomilovati in bo popustil v prizadevanju, češ saj mama (ali očka) sama pravita, da je preveč učenja in da je pretežko.

Varna pot v šolo

Največja skrb matere (in seveda tudi očeta) pa naj velja ravno najmanjšim, tistim, ki so napravili letoš svojo prvo pot v šolo. In že sama pot v šolo pomeni za te male (in tudi še za nekoliko večje, za drugo in tretješolčke) spričo današnjega prometa hudo nevarnost, četudi ni treba preveč strašiti otrok pred prometom, pač jim je treba mnogokrat in potrpežljivo razlagati, kako se morajo obnašati v cestnem prometu, kje morajo iti čez cesto (vedno po belih progah seveda, kjer so, to je v mestih), in da se morajo prej prepričati, če je pot prosta, to je, če ni v bližini naglo vozečih vozil oziroma samo takrat, kadar se pokaže na semaforu zelena lučka (kjer je semafor). Večina mestnih otrok take znake sicer najbrž že prej pozna, vendar in bolje, da jih vedro spet opozarjamo, kako se jim je vesti na cesti.

Bolje jih je spremljati

Seveda pa je najbolje, da prve mesece otroka spremljamo v šolo in ga gremo po šoli počakat. Ejer je promet posebno nevaren, je najbolje s tem nadaljevati vse leto, vse dokler ni otrok res sposoben, da se samostojno znajde v prometu. Upoštevati je namreč treba, da otrok še ni tako razoden kot odrasli, in da ga družba včasih po-

tegne za seboj, da napravi tudi nekaj takega, česar sicer sam ne bi napravil, n. pr. da steče čez cesto z drugimi vred v hipu, ko je to nevarno, ker hoče pokazati, da se tudi on ne boji, kot se hoče morda pobahati kak drug otrok. Staršem naj ne bo žal za tiste četrt ure, ki jo izgube s spremljanjem svojega prvo ali drugošolčka. Mnogim staršem, ki so izgubili otroka v cestnem prometu, je danes bridko žal, da niso žrtvovali tiste usodne četrt ure časa otroku.

Navajanje k samostojnosti

Seveda pa se to spremljanje tudi ne sme preveč podaljšati. Otrok je rad, da se mu zaupa, da bo znal tudi samostojno kaj napraviti. Ko se bomo prepričali, da zna res pravilno in varno čez cesto in da se prej vedno s pogledom na desno in levo prepriča, če je cesta prosta, mu lahko čez čas včasih dovolimo, da gre sam v šolo, in počasi se bo v tem pogledu osamosvojil.

Kako pa naj ravnamo glede šole same? Naj glede tega ponatisnemo nekaj odlomkov iz zanimivega članka, ki ga je pred kratkim objavil neki slovenski dnevnik in v katerem svetuje glede tega izkušena pedagoginja.

»Kar čudno se nam zdi, ko prvokrat opazujemo svojega otroka s šolsko torbico na ramah. Polovico dneva ga bodo poslej vzbujali drugi. Razen tega bo naš otrok v šoli srečal mnogo otrok, med njimi tudi močnejše in predrzejše kot je on, ki prav gotovo ne bodo obzirni in popustljivi, vendar zoper to mi ne bomo mogli ničesar ukreniti. Tako in podobno razmišljajo starši, ki pošiljajo otroke v prvi razred. K sreči pa otroci mislijo drugače: večina se jih šole veseli, saj bo šola zanje nekaj povsem novega. Zato je tu skrb staršev povsem odveč.

Prav je, da otrok, ki pojde v prvi razred, ve povedati svoje ime in priimek ter naslov stanovanja, prav je, da pozna dneve v tednu in da vsaj za silo pozna na uro. Predvsem pa se mora znati brez tuje pomoči obleči in obuti ter zavezati vezalke. Če temu otrok še ni kos, mu pomagamo, da bo vse to znal v prvih dneh šole.

Prvošolčki potrebujejo veliko spanja

Prvo šolsko leto otroka zelo obremenjuje: pot šolo in domov, mirno sedenje in poslušanje v

šoli, domače naloge in druge obveznosti, nadalje prilagajanje na razredno skupnost, vse to je zanj novo in naporno. Zato moramo skrbeti, da bo prvošolček pravočasno v postelji in da bo spal 12 ur.

Navajanje na red traja tudi po več mesecev

Ne bodimo nestrpni, če v torbici že v prvih dneh ne bo reda. Nekateri otroci potrebujejo tudi po več mesecev, da se navadijo na red, seveda pa jih je treba vsak dan opozarjati, kako morajo skrbeti za red v torbici in jih pri tem kontrolirati. Navadimo otroka, da bo vsak dan ošilil svinčnike. V prvih dneh ga moramo opozarjati tudi na to, da mora pred poukom na stranišče in si poiem umiti roke.

Obilen zajtrk

Če otrok dobro zajtrkuje in dobi kosilo o pravem času, ne potrebuje veliko malice. Zato ga ne kregajmo, če prinese kos kruha domov. Posledica bo, da bo kruh skrtil ali ga celo odvrigel. Vztrajajmo le, da bo otrok obilno zajtrkoval in kosil. V nobenem primeru pa tako majhnemu otroku ne dajemo denarja, da bi si malico kupoval sam, ker bo skoraj gotovo denar nekoristno porabil.

Posebno pozornost posvetimo šolarjevemu zajtrku. Navadno mlajšim šolarjem zajtrk ne tekne. Vzroki so navadno v tem, ker so nestrpni in bi radi čimprej odšli zdoma, ali pa so zvečer šli prepozno spat in zato zjutraj prepozno vstali, da za zajtrk ni časa. Šolarji pa posebno zjutraj potrebujejo izdaten obrok, da v šoli niso utrujeni in brez volje do dela. Zato skrbimo, da bodo šolarji zjutraj obilno zajtrkovali.

Drage bralke!

Jesen je tu. Počitnice, kopanje, izleti — vse to je pri kraju. Začela sen je šola in nove skrbi. Morda boste pogosteje prijele ob večerih v roke naš časopis in pokukale v vaš kotiček. Če vas kaj zanima, če imate kak problem in želite nasvet, pišite nam. Po svojih močeh vam bom odgovorila in tako se bodo spet počivila naši razgovori, ki so pogosto prav zanimivi.

O glavnih obrisih letošnje mode smo že pisali: o potankostih vam bo laže odgovoriti, če boste zastavile kako natančnejše vprašanje. Pa tudi drugim problemom naj bo namenjen naš kotiček, saj je včasih dovolj, da se človek problema loti, spregovori o njem z nekom, pa se mu ideje zjasnijo in najde morda tudi sam pravi odgovor.

Torej, drage bralke, na skorajšnje svidenje v našem ženskem kotičku!

MARTINA

ZA
NAŠE
NAJMLAJŠE

Snežek

11

piše in riše
Miki Muster

58. Skočil je z voza in odnesel zaboj z medvedkom na dvorišče. Ko je zavil okoli ogla, mu je prikel nasproti pišček in ga veselo cvilječ obiskoval. »Beži mi izpod nog. Pazi!« se je smejal možakar. »Saj me boš še prevrnili Glej, prijatelja sem ti pripeljal. Nekaj dni ostane pri naju. Mtu loš odstopil kako kost? A?«

59. Stopil je v dvravnico in odložil zaboj. Potem je stopil še enkrat na dvorišče, da bi se prepričal, če ga nihče ne opazuje. Pazi se je medtem približal zaboji in ga pričel obohavati. Misli je nameral, da bo našel kaj za pod zob, toda iz špranje je zavel tak duh, da se mu je najezila dlaka in pričel je renčati.

60. »Ha-ha,« se je smejal njegov gospodar, ki se je med tem vrnil. »Saj ga zaduhal? No, je nič se ne razburjaj, dokler bo najin gost, boš moral biti prijazen z njim.« Iz žepa je potegnil ključek in odklenil zabico. Pazi pa je sedel na zadnji nogi in pozorno ogledoval. Nagnil je glavo in dvignil polomljena uhlja.

61. Ves ta čas se je medvedek naprezal, da bi se osvobodil. Suknje se je še nekako rešil, iz zaklenjenega zaboja pa ni mogel pobegniti. Premetaval ga je in nekajkrat je z glavo butnil v pokrov, da se mu je zabliškalo pred očmi. Potem je poitihnil ropot in kmalu za tem je slišal človeške glasove.

62. Potem je zaškrtila ključavnica in močna svetoba ga je oslepila. Nekaj časa je mežikal in je počasi je jel razločevati predmete okoli sebe. Prav nad seboj je zagledal veliko glavo človeka, zraven nje pa še eno, kosmato, ki je renčala. In obe glavi sta mu kazali bele zobe.

63. Medvedka je spreletel srh. Ta dva ga hočeta požrtiti! Ne, boril se bo za svoje življenje. Prav tedaj je začel človek govoriti in počasi bližati roko Snežkovi glavi. Hotel ga je pogladiti. Snežek pa tega ni vedel. Cutil je, da se mora braniti in rjogovo orožje so bili ostri zobje in kremplji.